

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 24/2018-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku v konaní o sťažnostiach občianskeho združenia Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice, Severné nábrežie 24, Košice, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 258/1994, po právoplatnosti nálezu sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008 a v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 313/1994, po právoplatnosti nálezu sp. zn. I. ÚS 372/08 z 1. apríla 2009 a po rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva o zmieri s vládou Slovenskej republiky o sťažnosti evidovanej pod č. 40502/09 z 28. júna 2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo občianskeho združenia Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaniach vedených pod sp. zn. 15 C 258/1994 a sp. zn. 15 C 313/1994 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje, aby v konaniach vedených pod sp. zn. 15 C 258/1994 a sp. zn. 15 C 313/1994 konal bez zbytočných prietahov.

3. Občianskemu združeniu Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice priznáva finančné zadostučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť občianskemu združeniu Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice trovy konania v sume 944,87 € (slovom deväťstoštyridsaťštyri eur a osemdesiatsedem centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 11. decembra 2017 a 13. decembra 2017 doručené sťažnosti občianskeho združenia Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to:

- (i) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 258/1994 (ďalej len „prvé napadnuté konanie“) po právoplatnosti nálezu sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008,

- (ii) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 313/1994 (ďalej len „druhé napadnuté konanie“) po právoplatnosti nálezov sp. zn. I. ÚS 372/08 z 1. apríla 2009 a po rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva o zmieri s vládou Slovenskej republiky o sťažnosti evidovanej pod č. 40502/09 z 28. júna 2011.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 24/2018-12 z 23. januára 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky doručenu ústavnému súdu 11. decembra 2017 (ďalej len „prvá sťažnosť“). Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 34/2018-12 z 30. januára prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky, ktorá bola ústavnému súdu doručená 13. decembra 2017 (ďalej len „druhá sťažnosť“).

2.1 Zároveň ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 34/2018-12 z 30. januára s prihliadnutím na obsah sťažností ním vedených pod sp. zn. III. ÚS 24/2018 a sp. zn. III. ÚS 34/2018 (ďalej aj „sťažnosti sťažovateľky“), z ktorých vyplývala ich právna a skutková súvislosť v rozsahu namietaných práv, ako aj rozhodujúcich skutkových okolností, a prihliadajúc taktiež na totožnosť v osobe sťažovateľky a okresného súdu, proti ktorému okrem iného tieto sťažnosti smerujú, rozhodol aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) o spojení sťažností, ktoré budú vedené pod sp. zn. III. ÚS 24/2018.

3. Sťažovateľka v prvej sťažnosti uviedla, že je žalovanou stranou v spore, v ktorom sa pôvodne žalobcovia domáhali odstránenia stavby a následne zriadenia vecného bremena za náhradu. Predmetné súdne konanie začalo v roku 1994 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Z prvej sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že porušenie ňou namietaných práv v prvom napadnutom konaní už bolo predmetom rozhodovania ústavného súdu, ktorý nálezom sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008 konštatoval porušenie práv sťažovateľky a priznal jej finančné zadostučinenie 80 000 Sk. Po opísaní priebehu konania a úkonov strán sporu sťažovateľka uvádza, že prvé napadnuté konanie nie je právoplatne

skončené ani po viac ako 9 rokoch od už uvedeného nálezu ústavného súdu, okresný súd nekoná sústredene a efektívne. Týmto postupom okresného súdu trvá právna neistota účastníkov sporu a sťažovateľka (v spore žalovaná, pozn.) nepozná konečné rozhodnutie ani po viac ako 23 rokoch od začatia sporu.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhla v prvej sťažnosti, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v prvom napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň požaduje, aby ústavný súd zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní sťažovateľkou namietaných práv a prikázal okresnému súdu v prvom napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania.

5. Vo svojej druhej sťažnosti týkajúcej sa konania sp. zn. 15 C 313/1994 sťažovateľka uviedla, že je stranou v spore v procesnom postavení žalovanej v konaní, ktorého predmetom je odstránenie stavby vo vlastníctve sťažovateľky. Sťažovateľka v druhej sťažnosti poskytuje aj stručný prehľad procesných úkonov, z ktorého vyplýva, že druhé napadnuté konanie začalo v máji 1994. Okresný súd v druhom napadnutom konaní vyhlásil rozsudok na pojednávaní konanom 2. apríla 2009. Na základe uznesenia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 268/2009 z 3. novembra 2011 bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd spojil druhé napadnuté konanie s konaním vedeným pod sp. zn. 15 C 258/1994 uznesením z 8. augusta 2012 a uznesením zo 4. decembra 2012 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vo veci sp. zn. 35 C 164/2012. Uznesením z 26. februára 2015 okresný súd rozhodol o pokračovaní v konaní. Okresný súd uznesením sp. zn. 15 C 258/1994 z 10. mája 2017 vylúčil druhé napadnuté konanie na samostatné konanie. Sťažovateľka v druhej sťažnosti ďalej uviedla, že *„... je presvedčená, že doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov je neprimerane dlhá, ničím neospravedliteľná a nezdôvodniteľná a v podstatnej miere ju spôsobil Okresný súd Košice I svojim postupom... S prihliadnutím na to, že to bol práve*

okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlniteľný..“. Aj vec okresného súdu sp. zn. 15 C 313/1994 bola už predmetom konania pred ústavným súdom, ktorý nálezom č. k. I. ÚS 372/08-26 z 1. apríla 2009 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a priznal jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000€.

6. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti sťažovateľka v druhej sťažnosti navrhla, aby ústavný podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v druhom napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň požaduje, aby ústavný súd zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní sťažovateľkou namietaných práv, prikázal okresnému súdu v druhom napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

7. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnostiam sťažovateľky prípisom sp. zn. 1 SprV/218/2018 z 9. apríla 2018, ktorý bol doručený ústavnému súdu 24. apríla 2018. Predseda okresného súdu chronologicky popísal priebeh napadnutých konaní, vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatých sťažnostiach a následne k veci uviedol, že „... *predmetné konanie je po právnej aj faktickej stránke zložité. Vyžiadalo si rozhodovanie o zmene žalobného návrhu, o pristúpení ďalších účastníkov do konania, vo veci bolo potrebné viackrát nariadiť znalecké dokazovanie. Na okresnom súde sa vedie viac sporov s totožným predmetom konania, preto z dôvodu hospodárnosti konania boli tieto spory za účelom nariadenia znaleckého dokazovania spájané na spoločné konanie a následne vylučované na samostatné konania...*

...samotný postup súdu v konaní po 23 rokoch trvania sporu ťažko hodnotiť zdôvodňovať. Táto dĺžka je z hľadiska ústavnoprávneho neakceptovateľná...“.

8. Ústavný súd zaslal vyjadrenie okresného súdu právnej zástupkyni sťažovateľky s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Sťažovateľka vo svojom písomnom stanovisku z 3. mája 2018 uviedla, že „... je presvedčená o tom, že vyjadrenie okresného súdu potvrdzuje dôvodnosť jej sťažnosti... nemožno súhlasiť s tvrdením okresného súdu, že konanie je po právnej aj faktickej stránke zložitú. Predmetom konania sú nároky vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov, nie je potrebné by ňom aplikovať ani cudzie právo, ani cudzí jazyk, a skutočnosť, že vo veci bolo nariadené znalecké dokazovanie, neospravedlňuje jeho trvanie dosahujúce takmer 24 rokov...“.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so sťažnosťami, stanoviskom okresného súdu, ako aj s obsahom spisov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd preskúmal obsah na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 15 C 258/1994 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008 a dospel k týmto, pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

- 11. augusta 2008 okresný súd rozsudkom č. k. 15 C 258/94-249 vo veci čiastočne rozhodol a zriadil časovo neobmedzené vecné bremeno na ťarchu žalobcov, nárok na náhradu za zriadené vecné bremeno bol vylúčený na samostatné podanie,
- 2. júna 2011 krajský súd uznesením č. k. 2 Co 12/2009-346 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie,
- 4. decembra 2012 okresný súd uznesením č. k. 15 C 258/94-394 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 35 C 164/2012, predmetom ktorého bolo konanie o povolenie obnovy konania,

- 13. februára 2014 bolo vydané uznesenie č. k. 35 C 164/2012-126, ktorým bol zamietnutý návrh na povolenie obnovy konania,
- 14. novembra 2014 bolo nariadené pojednávanie zrušené a odročené na neurčito pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne,
- 26. februára 2015 vydal okresný súd uznesenie č. k. 15 C 258/1994-444, ktorým rozhodol o pokračovaní v konaní, keďže odpadla prekážka, pre ktorú bolo konanie prerušené,
- 16. novembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci samej, na ktorom bola vec riadne prejednaná, pojednávanie bolo odročené na neurčito na účel doplnenia dokazovania,
- 26. apríla 2016 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie (bol ustanovený znalec z odboru geodézie, kartografie a fotometrie [REDAKOVANÉ], pozn.) na účel vyhotovenia identifikácie novovytvorených parciel nachádzajúcich sa na bývalých pozemnoknižných parcelách,
- 15. októbra 2016 bol doručený okresnému súdu znalecký posudok a následne bol doručovaný stranám sporu na vyjadrenie,
- 21. apríla 2017 bolo nariadené pojednávanie zrušené z dôvodu nedoručenia predvolania na pojednávanie všetkým stranám sporu, okresný súd pristúpil k zisťovaniu adries pobytu strán sporu a právnych nástupcov po zomrelých účastníkoch,
- 6. decembra 2017 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci samej, ktoré bolo odročené na účel ďalšieho dokazovania na 26. január 2018, takto nariadené pojednávanie bolo zrušené pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne, ďalší termín pojednávania bol nariadený na 21. marec 2018,
- 20. februára 2018 bol okresnému súdu doručený návrh žalobcu na pripustenie ďalších žalovaných do konania, nariadený termín pojednávania bol zrušený z dôvodu potreby rozhodnutia o návrhu žalobcu,
- 28. marca 2018 okresný súd rozhodol uznesením č. k. 15 C 258/1994-895 o pripustení žalovaného v 4. rade až 6. rade do konania,
- 26. októbra 2018 bolo nariadené pojednávanie zrušené, nový termín pojednávania bol určený na 30. november 2018.

11. Ústavný súd ďalej samostatne preskúmal obsah na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 15 C 313/1994 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 372/08 z 1. apríla 2009 a po rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva o zmieri s vládou Slovenskej republiky o sťažnosti evidovanej pod č. 40502/09 z 28. júna 2011 dospel k týmto, pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

- 27. novembra 2008 okresný súd uložil povinnosť súdnemu znalcovi dopracovať vo veci predložený znalecký posudok,
- 16. februára 2009 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok,
- 19. marca 2009 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci samej, ktoré bolo odročené na účel vyhlásenia rozsudku,
- 2. apríla 2009 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 15 C 313/1994-582, proti ktorému podali odvolanie žalobcovia v 1. a 2. rade a žalovaní v 2. a 3. rade
- 24. júla 2009 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní
- 3. novembra 2011 krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 268/2009 zrušil rozsudok v napadnutej časti a v rozsahu zrušenia vrátil veci okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 6. decembra 2011 bol spis vrátený okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 18. mája 2012 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci samej, pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu konania v súvisiacej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 15 C 830/1994 na Najvyššom súde Slovenskej republiky,
- 8. augusta 2012 okresný súd uznesením č. k. 15 C 313/1994-665 spojil vec s vecou vedenou pod sp. zn. 15 C 258/1994 z dôvodu hospodárnosti konania na spoločné konanie, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 15 C 258/1994,
- 16. novembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, vec bola riadne prejednaná odročená na neurčito z dôvodu predloženia ďalších listinných dôkazov,
- 2. decembra bola vec pridelená novej zákonnej sudkyni,
- 26. apríla 2016 bolo uznesením okresného súdu č. k. 15 C 258/1994-567 nariadené znalecké dokazovanie,
- 15. októbra 2016 bol okresnému súdu predložený vypracovaný znalecký posudok,

- 10. mája 2017 okresný súd uznesením č. k. 15 C 258/1994-700 vylúčil vec sp. zn. 15 C 313/1994 na samostatné konanie, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 4. decembra 2017,
- 23. marca 2018 nariadené pojednávanie sa neuskutočnilo, bolo zrušené z dôvodu potreby rozhodnutia o návrhu žalobcu na rozšírenie strán sporu na strane žalovaného,
- 7. novembra 2018 sa nariadené pojednávanie neuskutočnilo, bol nariadený nový termín pojednávania na 30. november 2018.

III.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Sťažovateľka sa sťažnosťami domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

15. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide „o právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 558/98, I. ÚS 132/03).

16. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označeného práva vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

17. Pokiaľ ústavný súd v ďalšom texte poukazuje na Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ide o platné znenie do 1. júla 2016.

18. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Táto povinnosť súdu vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

20. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,

správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

22. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutých konaní, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konania, ktorých predmetom je nárok na odstránenie stavby, resp. zriadenie vecného bremena za odplatu, vykazujú právnu aj istú faktickú zložitost', na ktorú poukázal vo svojom vyjadrení k sťažnostiam aj predseda okresného súdu, keď uviedol, že „... na tunajšom súde sa vedie 15 konaní s totožným predmetom, týkajúcich sa susedných parciel a iných spoluvlastníkov. V prejednávaných veciach nemajú rovnaký právny názor ani odvolacie senáty ani senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky...“.

22.1 Ústavný súd poukazuje zároveň na faktickú zložitost' veci, ktorá súvisela s potrebou znaleckého dokazovania a kontrolného znaleckého dokazovania, ako aj s potrebou upresňovania okruhu žalobcov a žalovaných. Za okolnosť priamo ovplyvňujúcu faktickú zložitost' veci možno pokladať aj skutočnosť, že napadnuté konania priamo súvisia s viacerými konaniami vedenými okresným súdom s totožným predmetom konania, v ktorých sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovanej (konania vedené okresným súdom pod sp. zn. 15 C 527/2002 a sp. zn. 15 C 817/1994, pozn.).

22.2 V tejto súvislosti ústavný súd však konštatuje, že ani zložitost' sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami v činnosti súdu vrátane jeho nečinnosti (mutatis mutandis I. ÚS 47/96).

23. Druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v napadnutých konaniach, bolo správanie sťažovateľky. V rámci jeho posudzovania ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť signalizujúcu narušenie plynulosti konania pričítateľnú na vrub sťažovateľke ako účastníkovi konania, resp. strane sporu.

24. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v doterajšom priebehu napadnutých konaní. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutých konaní nepovažoval za potrebné podrobne

skúmať postup okresného súdu, pretože aj skutkovo či právne náročná občianskoprávna vec nesmie trvať takú dlhú dobu.

24.1 V prvom napadnutom konaní po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008 je možné konštatovať, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 16. novembra 2015 z dôvodu rozhodovania o odvolaní (2. júna 2011 krajský súd uznesením č. k. 2 Co 12/2009-346 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, pozn.) a prerušenia prvého napadnutého konania do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 35 C 164/2012 (totožný predmet konania, pozn.), predmetom ktorého bolo konanie o povolenie obnovy konania. Napriek skutočnosti, že uznesenie, ktorým bol zamietnutý návrh na povolenie obnovy konania, bolo vydané 13. februára 2014 (č. k. 35 C 164/2012-126, pozn.), okresný súd reálne vec prejednal na pojednávaní až 6. decembra 2017, teda po takmer 4 rokoch od odpadnutia prekážky, ktorá bránila okresnému súde v pokračovaní prvého napadnutého konania, pričom ďalšie pojednávanie je nariadené až na 30. november 2018, teda s odstupom viac ako 11 mesiacov.

24.2 V druhom napadnutom konaní po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 372/08 z 1. apríla 2009 okresný súd rozhodol 2. apríla 2009 rozsudkom č. k. 15 C 313/1994-582, proti ktorému podali odvolanie žalobcovia v 1. a 2. rade a žalovaní v 2. a 3. rade. Vzhľadom na podané odvolanie bol spis v predmetnej veci okresným súdom postúpený krajskému súde, kde sa nachádzal v období od 24. júla 2009 do 6. decembra 2011 (2 roky a 4 mesiace). Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol tak, že uznesením č. k. 2 Co 268/2009 zrušil rozsudok v napadnutej časti a v rozsahu zrušenia vrátil veci okresnému súde na ďalšie konanie. Okresný súd následne nariadil pojednávanie na 18. máj 2012, avšak z dôvodu existencie konania v súvisiacej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 15C 830/1994 na Najvyššom súde Slovenskej republiky, bolo toto pojednávanie odročené na neurčito. K reálnemu prejednaniu veci došlo až na pojednávaní 16. novembra 2015, ktorého závery si vyžiadali ďalšie dokazovanie. Podľa zistenia aktuálneho stavu veci je ďalšie pojednávanie nariadené na 30. november 2018, teda po viac ako 3 rokoch, počas ktorých okresný súd obmedzil svoju činnosť na vysporiadanie sa s dvoma otázkami procesného charakteru (vylúčenie veci na samostatné konanie uznesením č. k.

15 C 258/1994-700 z 10. mája 2017 a rozhodovanie o rozšírení strán sporu na strane žalovaného na návrh žalobcov z 2. marca 2018, pozn.).

24.3 Ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby predmetné napadnuté konania neboli skončené ani po viac ako 23 rokoch od ich začatia.

25. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľky a postupu okresného súdu poznamenaného nečinnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutých konaniach, a preto rozhodol, že boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené, prikázal mu opätovne, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu). O prikázaní konať ústavný súd rozhodol opätovne s presvedčením, že tento prikaz vyslovený už nálezom č. k. IV. ÚS 44/07-24 z 21. júna 2007 v súvisiacich konaniach sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 805/94) sa na pretrvávajúcu nečinnosť okresného súdu minul účinku a pre značný časový odstup je potrebné ho vysloviť znova.

Ústavný súd zároveň dáva do pozornosti okresnému súdu, že je v napadnutých konaniach naďalej povinný postupovať striktne podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 470 ods. 1) vrátane využitia prostriedkov procesného útoku,

procesnej obrany podľa § 149 až § 151 CSP a prospektívnej sudcovskej koncentrácie podľa § 153 CSP s ohľadom na § 470 ods. 2 druhú vetu CSP.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

30. Sťažovateľka žiadala v prvej sťažnosti o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 €, ktoré odôvodnila pretrvávajúcim stavom neistoty, bezprávia a nervozity.

V druhej sťažnosti sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 €, pričom uviedla, že *„považuje za potrebné, aby Ústavný súd SR prihliadol na význam sporu v posudzovanom konaní vo zvýšenej miere a aby táto skutočnosť ovplyvnila priznanie finančného zadosťučinenia v požadovanej výške...“*.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadol okrem celkovej dĺžky konania (24 rokov!) a právnej a faktickej zložitosti veci najmä na zistenú

nečinnosť okresného súdu v posudzovanom období napriek ústavným súdom vyslovenému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a príkazu konať bez zbytočných prietáhov v oboch napadnutých konaniach (nález sp. zn. IV. ÚS 44/07 z 21. júna 2007, nález sp. zn. II. ÚS 284/08 z 27. novembra 2008 a nález sp. zn. I. ÚS 372/08 z 1. apríla 2009, pozn.) a považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

33. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34. Ústavný súd napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice.

35. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €, a z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 €.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia vo veci prvej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 11. decembra 2017 za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) a vo veci druhej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 13. decembra 2017 taktiež za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti).

Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 a §13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 147,33 €. Za štyri úkony vykonané v roku 2017 patrí sťažovateľke odmena v sume štyrikrát po 147,33 € a režijný paušál v sume štyrikrát po 8,84 € (§16 ods. 3 vyhlášky), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky za uvedené úkony predstavujú sumu 624,68 €, ku ktorej bolo treba pripočítať

20 % DPH, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky za uvedené úkony predstavujú celkovo sumu 749,62 €.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia aj za spracovanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu. Za jeden úkon vykonaný v roku 2018 patrí odmena v sume 153,50 € a režijný paušál v sume 9,21 €, preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky za uvedený úkon predstavujú sumu 162,71 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky za uvedený úkon predstavujú celkovo sumu 195,25 €. Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 944,87 € vrátane 20 % DPH (bod 4 výroku nálezu), ktorej je právna zástupkyňa sťažovateľky platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

36. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018